

Historie školy

Škola v Bratronicích byla založena roku 1793, původně jako dřevěné stavení. Náklad hradila školní obec Bratronice - Běleč. Zpočátku byla jednotřídní. Školní obec tvoří Bratronice, Běleč, dále samoty Borek, Lipina, Mostecký mlýn, Roučmídký mlýn, Pohodnice, hájovna Kouty, Kaly, Skalka, Leontýnská bouda, Šarváš, Ovčárna a Krchůvek. I odtud děti docházely do bratroňské školy.

Roku 1837 bylo vyhlédnuto místo, pořízeny plány a v roce 1840 bylo započato se stavbou nové školy, neboť stará již hrozila sesutím, dokončena byla v roce 1842. V této budově se učilo v jedné třídě až do r. 1867, kdy byla škola rozšířena o druhou třídu. Třetí třída byla zřízena roku 1882 v pronajaté místnosti jiného domu. Prostorové problémy na čas vyřešila přístavba z let 1883-84, ve 20. letech následujícího století však škola již nevyhovovala svému účelu (temné chodby, úzká okna, různá naprosto nepotřebná zákoutí).

V roce 1877 byly např. celkem 244 děti školou povinné. Roku 1911 škola rozšířena na čtyřtřídní a v roce 1932 povolena postupná třída, takže se vyučovalo v pěti třídách, z nichž jedna byla umístěna v sokolovně.

Škola byla v každé obci významným fenoménem. Nejen pro své působení na děti, které sbíraly základní vědomosti jednak od 5 do 12 let v tzv. všední škole, v níž bylo vyučování celodenní až do výroční zkoušky skládané v dubnu či květnu, jednak ve škole nedělní, určené pro 12-15leté, která, i když nepravidelně, po dopoledních bohoslužbách poskytovala tzv. opakovací hodiny. Další nenahraditelné služby pro obec však znamenalo mimoškolní působení učitelů školy. Jejich jména nalezneme u všech významnějších aktivit společenského a kulturního života obce, v záznamech o spolkové nebo tělovýchovné činnosti. Učitel byl také pečovatelem o skrovnou obecní knihovnu, důsledně a zodpovědně sbíral a vedl historické záznamy a v pozdější době obecní kroniku nebo vlastivědný deník.

Zastupující řídící učitel Jarolím Machal, zpracovatel Vlastivědného deníku Bratronice, do něj na počátku 30. let 20. století zklamaně zanesl : „*Pochopení některých občanů pro Vlastivědný deník nebylo plně příznivé, místní školní rada nejevila chuti zakoupiti této knihy, obecní zastupitelstvo obce Bratronic i Běleče nevěnovalo ani haléře na získání fotografií. Vše muselo býti mnou vyžebáno, o každou větu prošeno u mnohých, jiní pak jevíli příznačný strach před mojí sběratelskou vášní. Zkrátka mnohdy projevoval názor, že věci zašlé nemají a nesmějí přijít na světlo boží - a stalo se tudíž, že rys povahy jedince neb celku je zastřen, umlčen. Tyto počátky zapsané pro mého následovatele buďtež jakousi nitkou k další práci, ačkoli, nebude-li zklamán, roztrpčen poměry místními a i vyššími.*“ O tom, že následovatel František Matějevič patrně zklamán a roztrpčen nebyl, svědčí kronika obce Bratronice, která byla založena o 40 let později (1972). Využívá, cituje a doplňuje údaje Vlastivědného deníku, navazuje na něj a zachycuje další období života obce ve druhé polovině dvacátého století.

Prvním učitelem a ředitelem v nové škole (1840) byl pan Jan Hrdina. V Bratronicích učil od roku 1838 a založil zde více než stoletou rodinnou učitelskou tradici. Četné pochvalné dekrety jsou důkazem jeho dobrého působení zde. Sám vyučoval 39 let, jeho syn František 42 let, Františkův zeť B. Štván 25 let a jako výpomocný učitel i jeho syn Jaroslav. Zpráva dochovaná podle ústního podání : „*První vyučování mělo být v chalupě „U Ponetů“ č.p. 60, kterou obýval švédský voják.*“ Právě z učitelských rodin nebo pod vlivem

venkovských učitelů prošla Bratronicemi celá řada osobností, jimiž se dnes obec pyšní.

Škola též sloužila i jiným účelům - v přízemí (z bytu řídicího učitele) zřízena Kampelička, později úřadovna NV, v roce 1956 svatební síň, kde se konaly i slavnostní křtiny, lidová škola hospodářská, kde vyučoval p. Karel Dvořák a lidová knihovna.

Od roku 1949 organizována škola jako dvoutřídní s pěti postupnými ročníky a v letech 1962 - 63 byla přesunuta třída posledního ročníku do Kamenných Žehrovic a provedena výměna starých ročníků.

Vyučování bývalo celodenní - dopoledne i odpoledne, jeden den v týdnu volný - čtvrtek. To se dochovalo až do roku 1946.

Stravování bylo započato až v roce 1963 spolu s mateřskou školou. Místnosti pro školní jídelnu byly upraveny z bytu řídicího učitele.

Spolu s učiteli působili na škole též katechetové a industriální učitelky.

Roku 1933 bylo bratronické škole 140 let a konaly se velké oslavy v obci. Trvaly dva dny. Oslavy 200 let výročí školy v roce 1993 se účastnili nejen současní, ale i bývalí obyvatelé obce, bývalí žáci školy a dokonce i některé významné osobnosti ze současného i minulého života obce. V současné době je škola stále školou málotřídní – 3 třídy.

Ředitelé působící na zdejší škole :

Hrdina Jan	1842 - 1876
Hrdina František	1876 - 1897
Štván Vojtěch	1897 - 1918
Rašín František	1918 - 1931
Růžička Alois	1931 - 1942
Karas Václav	1942 - 1964
Průšová Jiřina	1964 - 1989
Lachmanová Květoslava	1989 – 2004

Následující tabulka vypovídá o vývoji počtu žáků, kteří navštěvovali ZŠ v Bratronicích v letech 1962 až 2000. Pro doplnění – v současném školním roce 2001/2002 navštěvuje školu celkem 44 dětí.

Z výsledků je patrné, že k výraznějšímu poklesu počtu žáků došlo v roce 1965 a to díky začátkům spolupráce se ZŠ Žilina. Další pokles stavu v letech 1975-76 je způsoben přechodným přechodem organizace školy na dvojtřídní (do té doby probíhala výuka ve třech třídách) a opětným zavedením trojtřídního vyučování v roce 1977 počet žáků zase stoupl. K systému dvojtřídnímu se škola vrátila znovu v roce 1984 (to vysvětluje opětný pokles) a v současné době (od roku 1998) pokračuje výuka ve třech třídách (po zavedení devítileté povinné školní docházky vznikla nutnost opět přiřadit do Bratronic pátý ročník).

Tab. č. 15 : Vývoj počtu žáků v ZŠ v Bratronicích v letech 1962-2000

Rok	Počet žáků	Rok	Počet žáků	Rok	Počet žáků
1962	73	1975	41	1988	40
1963	73	1976	40	1989	41
1964	71	1977	59	1990	39
1965	55	1978	72	1991	40
1966	55	1979	61	1992	44
1967	56	1980	70	1993	42
1968	54	1981	60	1994	36
1969	53	1982	66	1995	37
1970	57	1983	62	1996	43
1971	58	1984	50	1997	37
1972	56	1985	52	1998	54
1973	58	1986	45	1999	53
1974	52	1987	45	2000	53

Pramen : Kronika školy